

Provinciale Staten van Overijssel

KvK 51048329
IBAN NL45RABO0397341121

Inlichtingen bij

dhr. F. Suurmond
telefoon 038 499 85 81
F.Suurmond@overijssel.nl

Onderwerp: Nationale Parken in Overijssel - stand van zaken.

Datum
13.09.2016
Kenmerk
2016/0320259
Pagina
1

Toezending aan Provinciale Staten met oogmerk:
 ter informatie
 anders, en wel:

Bijlagen
geen

In het coalitieakkoord 2015-2019 (april 2015) geeft u nader richting aan uw besluit over de nationale parken van 10 september 2014¹. U wilt samen met de lokale partners het initiatief nemen om te komen tot nationale parken met een hoger ambitieniveau (toegevoegde waarde, sterk merk, visie en structuur) en geeft ons opdracht een stappenplan op te stellen om dit te realiseren.

In deze brief informeren wij u over de ontwikkelingen in het afgelopen jaar en de stand van zaken op dit moment. Daarmee geven wij ook uitvoering aan uw besluit om het proces (uiterlijk) in 2016 te evalueren. Een belangrijke ontwikkeling is de nationale-parkendeal met het rijk en het besluit van het rijk om een standaard te ontwikkelen voor enkele topgebieden in Nederland die de ambitie hebben door te groeien tot 'nationale parken van wereldklasse'. Wij sluiten de brief af met het benoemen van de fasen of stappen in het transitieproces.

Ontwikkelingen op rijksniveau

Op 27 november 2014 nam de Tweede Kamer het amendement van haar leden Van Veldhoven en Jacobi aan². Daarmee gaf zij opdracht tot het opzetten en implementeren van een nieuwe standaard voor nationale parken. Het rijk keert dus weer terug op dit terrein. Het afgelopen jaar is een programmabureau gestart onder leiding van de heer C. Lever. Hij heeft in een gesprek met ons op 16 september 2015 zijn opdracht toegelicht. De te ontwikkelen standaard is met name bedoeld voor een internationaal ambitieniveau. Daarvoor is een ruimere gebiedsoriëntatie nodig met aansprekende toeristische voorzieningen, waarmee ons land zich internationaal kan presenteren.

---

1 PS/2014/660
2 Kamerstuk 34000 XIII nr.128

Wij hebben aangegeven dat wij niet willen dat een landelijke standaard wordt uitgerold voor de nationale parken die zou kunnen leiden tot een tweedeling. Wij hechten aan een stevige basis voor onze parken, die bestaat uit commitment en inbreng van alle betrokken partijen (aanpak *bottom up*). Wij willen ook niet dat het rijksprogramma ons beperkt in ons eigen beleid op het gebied van regionale economie, ruimtelijke ordening en landschap. Deze punten zijn geborgd in de nationale-parkendeal, waarin wij via het IPO partij zijn.

In een brief aan de Tweede Kamer³ geeft staatssecretaris Van Dam een duidelijk overzicht van de doelstellingen en de activiteiten van het rijk en zijn partners.

Op 17 maart 2016 heeft de staatssecretaris een *Nationale Parken Deal* gesloten met 13 partners (IPO, tbo's, IVN, marketingorganisaties, MKB, FPG, ANWB, koepel van nationale parken). Deze deal heeft drie doelen: verhogen van de kwaliteit van de nationale parken; versterken van de betrokkenheid van de samenleving bij de natuur; een sterkere merk- en marktpositie van de nationale parken.

Een van de activiteiten om deze doelen te bereiken is het programma *Naar Nationale Parken van Wereldklasse*, dat loopt tot 31 maart 2018. Het rijk selecteert door middel van een verkiezing een aantal topgebieden. De drie of vier 'winnende' gebieden worden de komende jaren in binnen- en buitenland gepromoot als iconen van de Nederlandse natuur. Het gaat om samenhangende gebieden, waarbinnen natuurgebieden van (inter)nationale waarde zijn gelegen, met een landschapsecologische of landschappelijke samenhang. In de Staatscourant zijn de selectiecriteria omschreven⁴. Behalve de aard van het gebied gaat het om de belevingsmogelijkheden (recreatief aanbod), draagvlak bij de betrokken partijen (waaronder ondernemers en omwonenden), bijdrage aan de regionale sociaaleconomische ontwikkeling, adequate governance en bijdrage aan de te ontwikkelen merkstrategie voor de Nederlandse nationale Parken (zie ook het overzicht aan het eind van deze brief). Een vakjury nomineert alle inzendingen die naar zijn mening voldoen aan de criteria. Daaruit kiest het publiek (in oktober 2016) de beste drie inzendingen. De jury kan daar een vierde gebied aan toevoegen. Inzendingen in de vorm van een bidbook moeten 15 september om 12.00 bij de RvO zijn ontvangen.

Wij onderschrijven de doelen van de nationale-parkendeal. Enkele internationale iconen als onderdeel daarvan kunnen dienstbaar zijn aan het op de kaart zetten van *alle* nationale parken als sterk merk voor natuurbeleving.

Ontwikkelingen in Overijssel

Op 18 november 2015 en 20 april 2016 hebben wij gezamenlijk overleg gevoerd met de gemeenten die in Overijssel trekker zijn van het transitieproces van onze nationale parken (Steenwijkerland, Hellendoorn en Rijssen-Holten). Daarnaast hebben wij bilaterale contacten met deze gemeenten.

Deze gemeenten vinden het belangrijk dat rijk en provincie consistent handelen. Nu de nationale parken niet langer een rijkstaak zijn en u de regie bij de gemeenten heeft gelegd, willen zij deze situatie bestendigen. Uw besluit van 10 september 2014 heeft tot gevolg gehad dat alle drie gemeenten zich bestuurlijk zeer betrokken voelen bij 'hun' parken en de gemeenteraden op dit onderwerp actief zijn. De gemeenten hebben het afgelopen jaar benut om 'op stoom' te komen en een proces te organiseren waarbij alle stakeholders (tbo's, ondernemers, groepen van inwoners) nauw betrokken zijn. De gemeenteraden zullen naar verwachting in september (Steenwijkerland) en oktober (Hellendoorn en Rijssen-Holten) beleidsdocumenten vaststellen. Voor beide gebieden zijn de gemeenten voornemens een bidbook in te sturen voor de verkiezing. Wij hebben aangeboden daarin mee te denken.

³ 22 maart 2016, DGAN / 16042276

⁴ Staatscourant nr.22808, 2 mei 2016

De gemeenten kiezen voor een ruime benadering van hun werkgebied. Steenwijkerland kiest voor een oriëntatie naar Friesland, Drenthe en Flevoland; voor de Sallandse Heuvelrug betrekken de gemeenten de heuvelrug als geheel en het gebied van de Regge bij hun oriëntatie. Deze benadering doet recht aan de samenhang in de gebieden en komt de economische en toeristische potentie van de parken ten goede.

De gemeenten vragen een aantal dingen.

Regie: Zij willen regie voeren over het transitieproces, en daarmee ook over hun eigen ambitie ('trede'), en over het tempo waarin en de manier waarop zij die willen bereiken. Zij denken daarbij nadrukkelijk aan een groeimodel. Zij vragen aan ons om samen met hen op te trekken richting het rijk om te borgen dat zij de ruimte krijgen om te werken vanuit hun eigen kracht. Een op te stellen bidbook voor nationaal park van wereldklasse moet – ongeacht de uitslag – tevens agenda zijn voor eigen ambitie en proces. Ook willen zij voorkomen dat er een tweedeling ontstaat tussen de nationale parken in Nederland.

Draagvlak: Verder vragen zij instemming met een bottom-up aanpak met draagvlak in het gebied. Zij zien dit als voorwaarde om een stevige basis te leggen voor verdere groei. Ondernemers moeten daarin een gelijkwaardige rol en betrokkenheid krijgen.

Investeringsbijdrage: Als aandachtspunt noemen zij dat het 'grote geld' niet zal kunnen komen van lokale ondernemers. Het uitwerken en uitvoeren van een groeiagenda of stimuleringsagenda is een zaak voor de betrokken partijen. Naast bijdragen van de gemeenten en andere betrokken partijen, is ook de (financiële) hulp van de provincie nodig. De gemeenten vragen steun voor lokale initiatieven. Behalve voor recreatie vragen zij ook aandacht voor educatie. Wij onderschrijven dat o.a. door het verbeteren van de toegankelijkheid, internationale marketing en het versterken van de voorzieningen de gebieden aantrekkelijker moeten worden voor binnen- en buitenlandse bezoekers. Wij verwachten najaar 2016 van de gemeenten een bestuurlijk gedragen investeringsprogramma. Dit kan de basis zijn voor subsidieaanvragen voor concrete projecten.

Planologische ruimte: Wat gemeenten verder vragen is planologische ruimte in het grensgebied van donkergroene natuur en de zone ondernemen met natuur en water. In de revisie van de Omgevingsvisie besteden wij aandacht aan de nationale parken. Wij vragen de gemeenten vroegtijdig met ons in gesprek te gaan om de planologische ruimte die de Omgevingsvisie biedt voor gebiedsgerichte ontwikkelingen te benutten. In de Omgevingsvisie is de saldobenadering opgenomen om ook over groene grenzen heen te gaan als dit per saldo winst oplevert voor ecologie (en economie). De zone ondernemen met natuur en water leent zich bij uitstek voor het ontwikkelen van toeristische activiteiten en versterking van omgevingskwaliteit. Zo creëren we de ruimte om versterking van (vrijetijds-) economie en ecologie, de twee pijlers van de Nationale Parken, ook ruimtelijk nog beter te faciliteren en integreren.

Financiële bijdrage voor het transitieproces: De bijdragen die wij beschikbaar hebben gesteld op basis van uw besluit van 10 september 2014 hebben een impuls gegeven aan het transitieproces. Wij willen op hun verzoek ook voor het vervolg van dit proces een eenmalige financiële bijdrage geven (uiterlijk tot 2019) om de gemeenten in staat te stellen de transitie goed af te ronden.

Wij willen provinciale bijdragen voor investeringen en proceskosten (voor zover die niet vallen onder regulier beleid) eenmalig dekken uit de KVO-reserve frictiekosten landelijk gebied. Een investeringsbesluit daartoe zullen wij u later dit jaar voorleggen.

Datum
13.09.2016
Kenmerk
2016/0320259
Pagina
3

Ontwikkelingen: vervolg

Wij zijn betrokken (via het IPO) bij het proces van de Nationale Parken Deal. Wij denken mee met de beide parken over het bidbook voor de publieksverkiezing en zullen ook actief via onze kanalen een of beide parken promoten als zij worden genomineerd voor de publieksverkiezing. De verkiezingsperiode loopt van 14 tot 28 oktober 2016. Wij verwachten van deze verkiezing overigens net als de gemeenten een stimulerend effect, ongeacht of de Overijsselse parken bij de winnende 4 behoren. Reeds de nominatie daarvoor door de vakjury betekent, dat zij aan criteria voldoen, die voor een belangrijk deel overeenstemmen met uw bestuurlijk tredenmodel (zie het overzicht hierna).

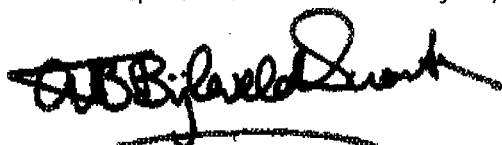
Op basis van het bovenstaande onderscheiden wij de volgende fasen of stappen.

Stap 1 is dat de gemeenten de bestuurlijke verantwoordelijkheid voor het transitieproces van de nationale parken opnemen en daaraan vormgeven door het benoemen van hun ambitie en het tempo en de manier waarop zij die willen bereiken. Dit najaar nemen de gemeenteraden daarover besluiten en is deze fase daarmee afgerond. Dat betekent dat wij voor het stellen van het einddoel en de manier waarop en het tempo waarin dat bereikt wordt, de regie bij de gemeenten willen laten. Verdere invulling van een stappenplan zal daarom in overleg met de gemeenten plaatsvinden.

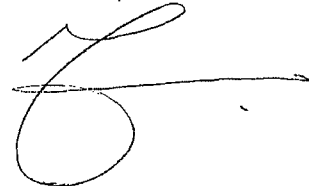
Stap 2 is dat de gemeenten een investeringsagenda opstellen en vullen met concrete projecten, kostenraming en dekking daarvoor. Wij verwachten daarover besluitvorming in de gemeenten in de loop van dit najaar. Kenmerk van dit investeringsplan is, dat het bestuurlijk breed gedragen wordt, leidt tot een gezamenlijke marketingstrategie waaraan ook de ondernemers deelnemen, en een sluitende begroting heeft (zie de criteria in het overzicht hierna).

Stap 3 is de doorontwikkeling naar een nationaal park met een stabiele organisatie, governance en structureel evenwicht in inkomsten en uitgaven. Gelet op een bredere benadering van het werkgebied van de parken en de consequenties daarvan voor organisatie en governance zal dit tijd nodig hebben. De gemeenten kiezen nadrukkelijk voor een groeimodel met voldoende flexibiliteit.

Gedeputeerde Staten van Overijssel,

voorzitter,

secretaris,

Wilt u in uw correspondentie met de provincie Overijssel:

- één onderwerp per brief hanteren;
- het in deze brief opgenomen kenmerk vermelden.

Datum
13.09.2016
Kenmerk
2016/0320259
Pagina
4

Overzicht criteria volgens het provinciale tredenmodel in vergelijking met de criteria voor de verkiezing tot nationaal park van wereldklasse.

Trede 3 Overijssel

Standaard rijk / criteria bidbooks

	Samenhangend gebied, waarbinnen natuur; ruimtelijk ensemble; landschappelijke context
Toeristische en recreatieve voorzieningen;	Belevingsmogelijkheden; aantrekkelijk recreatief aanbod, bestaande uit natuur, cultuur, dorpen en steden
Politiek - bestuurlijk gedragen ambitie (gemeenteraden) Draagvlak bij bevolking (bijv. de verschillende 'dorps- en bewonersbelangen')	Aantoonbaar draagvlak van alle partijen en in/omwonenden
Datum 13.09.2016 Kenmerk 2016/0320259 Pagina 5	TBO's werken aantoonbaar samen in de promotie van het nationaal park (bezoekerscentra, publieksuitingen, bebording etc.)
Gezamenlijke marketingstrategie van gemeenten, tbo's en bedrijfsleven; aantrekkelijke markt/productcombinaties Gezamenlijk opgesteld investeringsprogramma; een nationaal park met eigen inkomsten	Bijdrage aan regionale sociaal-economische ontwikkeling; Concreet ontwikkelings- en businessplan Instrumenten voor crowdfunding Meerjarige investeringsagenda
	Adequate governance
Aantoonbare initiatieven ondernemers om het merk NP te promoten; onderlinge samenwerking en cross-overs Bezoekersstromen gemonitord en gekoppeld aan targets	Bijdrage aan te ontwikkelen merkenstrategie; icoon van de nationale parken

